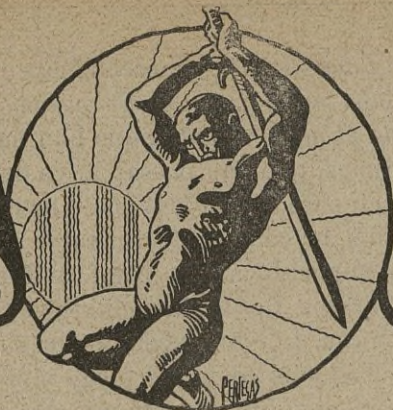

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia.. . . Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears > 0'50 >
Espanya. > 0'75 >
Extranger.. . . . > 1'— >

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Martí.—VALENCIA

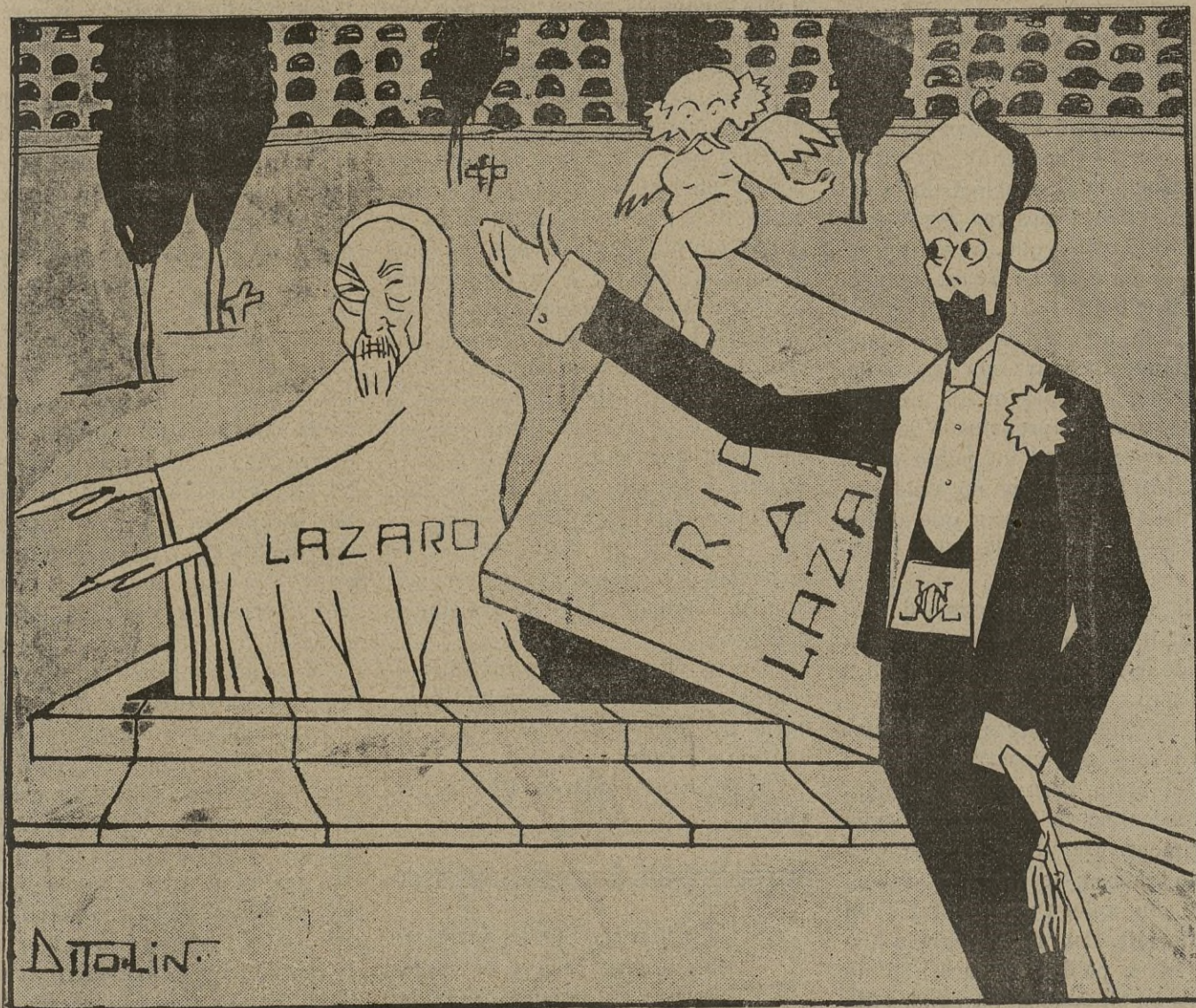
Valencia 3 de Abril de 1915

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguen valencians tots els que 'n nostre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a 'l municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
el servici militar voluntari i retribuit.
la instauració del crèdit agrícola en tot el reino.
Borsa de Treball i Musèu social valencians.
caixes de retiro per a la vellesa.
pensions als pares prolífics i exenció d' alguns impòsts.
la ensenyansa integral gratuïta i obligatòria.
tractats de comèrs i abaratament de tarifes ferroviaries i marítimes.

La Resurrecció de Lázaro

Jesús... Maestre.—Levántate... i veste 'n!...

El que calla, otorga

Aixina diu un antic refrà que han complimentat al peu de la lletra tots els polítics de València que criticàvem en nostre número anterior.

Ya pensàvem que ningú d'aquells senyors Jiménez de Bentrosa, Bermejo i Vida, Guillén Engo, Martínez Aloy, etc., havien de contestar ni permetirse *el honor* de replicarnos per un solt o article en la premsa, justificant-se.

No ho fan per varios motius. Primer i principal, PERQUE TENIM RAÓ; perquè a pesar de ser senyors que ostenten càrrecs públics de tanta responsabilitat i transcendència, no saben res dels grans problemes polítics actuals, i per tant, enganyen al poble que 'ls elegix; perquè tenen por d'entrar en discussions que no han de poder sostindre més allá de la taula del cafè o de la reunió en el casino de partit, i encara allí a força de subterfugis, sofismes i *chistes* de mala lley, i per atres mil raons més que no es del cas nomenar.

Asò es a part de que, al llegirnos (si es que 'ls dits senyors lligen lo que deuen, que ho duptem), se sonriguen despreciativament i tinguen la osadia de pretendre disfrassar ab son silenci d'ignorancia la presunció d'un talent que jamay han demostrat. Sense dupte, se fan un conte que, ai seu entendre, no marra: mut i avant, que ya pasará 'l núbol.

No, senyors nostres, no. Algún dia tenia que acabarse la ignominia política per que pasem, en benefici d'uns cuants desaprensus o inconscients i en perjudi d'un poble gran, honrat, treballador, que no 's mereix, per el delit de no pensar, que aixina li se porte per sendes de ruina i perdicció.

Hi ha que fer una revisió de valors, un baláns de consciències, una netejá de cares. Nosatros ho volem, i aixina será.

No perquè nosatros sigam uns cuants joves (que vosatros, rientse i fugint el bulto, dieu que som inexperts i locos) no va a tindre eficacia el moviment. De veres es que vosatros ho ignoreu; nosatros, no. Sabem molt be aón aplega una veritat i un esforç decidit. Com hem llegit la història d'atres pobles de més allá de Espanya en situacions parègudes (de moviments polítics de gran intensitat que desconeixen en absolut), sabem

que totes les més transcendents evolucions les ha provocat sempre una minoria plena de voluntat; que han habut víctimes, que han passat anys de sacrifici; pero que al fi el poble ha obert els ulls, ha comprés la veritat d'aquelles minories, s'han alsat, enfurits, els braços de la inapelable justicia colectiva, i no ha quedat sancer ningú d'aquells idols de fang, símbols de tota mentira i de tota misèria intelectual, negats que foren sempre a les immenses llavors de sacrifici per son poble i per sa rassa, aquells que foren traidors a lo més sant i a lo més íntim; a sa pròpia sang i a sa pròpia llengua; a la seua patria, principi emotiu de tota manifestació de verdaderes ansies, a la seua naturallessa, negació completa, individual o colectivament, de la mateixa Vida.

Vejau, pues, com no impunement podeu callar-vos. Tenim la fe més completa, la seguretat més absoluta. Nos costará, pero anireu a terra.

No teniu més que vore, pera convencer-se de lo venenós i negatiu de vostra influència, el trist espectacle d'eixes joventuts dels partits turnants espanyols, sense més nòrt que l'empleo per influència, l'acta vergonyosa com ara 's conseguix, o el caciquisme, cristallisació de tota indignitat i bastardia.

Clar está qu' eixes joventuts no poden sustraures al progrés polític ambient de nostra intelectualitat, influenciada per les modernes corrents d'Europa, i acudix a la conferència pera tractar els problemes a son módo de vore. I resulta que, al aplegar a esta llavor, verament important i decisiva, nos parla de la educació de la voluntat o se referix al lliberalisme en forma que haguera estat a tò fa sixanta o setanta anys, pero no hui, que 'ls més grans problemes radiquen en la evolució del Estat, segons les modernes exigències, i en el reconeiximent i rehabilitació de les nacionalitats.

Tot es el espill de vostra insuficiència; vostra gestió misèrrima acabaria per farnos desaparèixer si us anàrem a seguir

¿Qu' estem equivocats? Vinguem raons.

Les lleys son com les taranyines: els insèctes petits s'hi queden agafats; els insèctes grans les trenquen

Anacarsis

Crit d' entusiasme

Hermós es el despertar després de llarc ensopiment; pero no hi ha comparansa ab lo despertar al só de cornetes i timbals que criden a la lluita per una idea santa i noble, gran i en estrem simpática i afalagadora, i si 'n lo combat himnes guerrers, cants de poeta, tròves de tò bèlie entusiasmen, donant coratje i esperit al que per la Patria i sos furs se sacrifica... ¡qué dols es morir!... ¡qué joyós i satisfet se mòr per la Patria lluitant... per Ella vensent!...

Mare meua; Patria meua, espérat; resistix, no 't dones per vensuda; no 't muigues, que ya sortosament tos fills, que 't deixaren oblidada i abandonada, sentint l'anyoransa de ton passat gloriós, se preparen i están prontes a rompre les cadenes que 't subjecten i humillen i a acometre als enemics que t'esclavisen.

¡Ya ha sonat l'hora de la redenció! Ya un estól de joves aixierits, plens de fòc, de fermesa i força, arboren bandera i emprenen marxa pel camí de la salvació...

No el son desconeguts els obstacles i entrebanes que haurán de vèncer i salvar; no ignoren les fadigues, els perills i dificultats que s'hi oposen. Pero tenen fe en l'Idea, abriguen grans entusiasmes, tenen confiança en si mateix, i ab confiança, ardiment i fe la victòria 's guanya, la batalla no 's pèrt.

Joventut valenciana: un jove com vosatros, aimant de la Patria d'Ausias March i d'atres tan afamats patricis que donaren dies de glòria a nostra terra, vos crida a engrossar les fileres d'eixe aplec de joves que hui escomensa l'obra de llibertat i engrandiment. ¿No es de dòldre son estat? ¿No es de planydre sa postració? ¿Secundará València nostre sacrifici?

No son interesos borts, ni idees frèvoles, ni futeses, ni petiteses despresiables lo que 'ns mou en lo sentit ya senyalat; es el desitj de reviuire nostra grandesa, es el dalit vehement de seguir nostra història, interrompuda pel despota Felip V, net d'aquell tirá qui, en un arranc d'orgull, esclamá: «L'Estat soc yo»; el móvil que 'ns impulsa es l'afanós intent que tenim de reivindicar la personalitat valenciana ab sos furs i llibertats. Volem rehabilitar i depurar eixa parla dolsa i tèndra en boca dels poetes, fórtia i

viril cuan son els guerrers qui la usen, i magestuosa i mística en los temples de Deu o en les corts de nostres reys. Volem resucitar les hasanyes i fets heroics dels avantpassats, perpetuant la memòria dels que gloriosament lluitant ab honra moriren per Valencia i sa llibertat l'any 1707 cuan la Guerra de Successió. Volem per tot arreu estendre la cultura valenciana; volem lluita i agitació, treball i riquesa; una Patria gran, viril i poderosa, i no una Valencia feble, pobra i oprimida.

No 'ns avenim ab lo servilisme i l'esclavitud; pera seguir sent menyspreuats i escarnits no 'ns haguérem mogut de casa; el menyspreu i l'escarni son el prèmit al imbècil, al bort i al mal naixcut.

Desitjem, en una paraula, vore onejar la bandera de les barres de sanc, alta, ben alta, tremolant trionfanta als quatre vents en masies i pobles, en ciutats i capitals.

Els moments son grans; l'esfòrs ha de ser gegant...

Cuan morim, la bandera ens recullirà, i en ella, abrigats, descansarem contents d'haber complit ab lo nostre deure.

¡Valenciàns! La Patria ens crida: acudim a ajudarla. ¡Hasta vencer, avant i fora...!

FRANCISCO ABELLA BERTRÁN

Aixina com un test badat se coneix pel sò, aixina també el seny del hòme se coneix per la paraula

Alfons el Sabi

La festa brutal

...¡Oh tragedia loada,
imbècil y feroz de la cornada!
(L. F. Ardavin.)

Vesprada de sòl, apacible i esplèndida. El ample circo, rebosant de llum i colors, es totalment ocupat per abigarrada multitud que, desijosa de fortes sensacions, acudix a la plassa de bous pera recrearse en eixe espectacle bárbaro i cruel que la gent denomina «festa nacional».

En palcos i asientos, el nerviós aletejar dels palmitos femenils dona la sensació d'un ramat de blanques colomes que revolara per sobre un gròs montó de pestilents inmundícies.

L'aire despedix un olor repugnant, barreja de sanc i arena mullada.

Sóna el clarí i donen solta a la primer fera. Un hòme, vestit en un traje ridícul plé de bordats i lentejueles, avansa i desplega la roja capa. Moment emocionant i d'espectació profunda. Pero la noble bestia preferix medir la fòrsa en còses de més bulto, i al reparar en aquella figureta que creu inferior, el desprècia i arremet furiosament als picadors.

El cavall, noble animal digne de millor fi, sent l'impresió del cuerno que desgarra ses entranyes... tremola... doblega les pates... i per últim cau pesadament sobre l'arena. Son gest de mòrt es un visage horrible de òdi i desprèci pera la humanitat, que a conte de donarli una jubilació pera la vellea en abrigat estable, el porta a acabar els seus dies tràgica i cruelment, ferit per les banyes del atre animal que en sa companyia ajuden al hòme a traure de la terra el pá que l'alimenta. La gentada contempla cóm el bòu corneja son còs ensangrentat i llansa al espay el crit inhumà i salvage de «¡más caballos!», pera saciar instints de hiena i sed de sanc.

Entrem en la sort de banderilles. Mentres dos gicòts alts y fornits entrenen a la concurrència «adornant» el llom del bòu en uns bastons enllats de papers de colorins, un infant que no pasará de quinze a setce anys ha baixat a l'arena en un drap ròig a manera de «muleta» i empunyant en la mà dreta un bastó. Un agent de l'autoritat, exposant sa pròpia vida, bota la barrera disposantse a fer retirar al improvisat «diestro»; pero la gentada, eixa gentada que al entrar en la plasa s'ha deixat l'humanitat i els instints nobles a la porta, gilla i brama, llemsant mils d'impropèris contra el modèst guardia que en compliment de son deure se propòsa de tindre al torero espontani.

La tradicional ineducació del poble en la «fiesta nacional» se pòsa de manifest. El guardia ha de desistir de sa empresa porque la fera s'acòsta i una pluja de taronges, botelles i atres «regalets» per l'estil amenacen el seu cap, al temps que li dediquen una giuladisa estruendosa. ¡Edificant!

El gic, enardit i envalentonat per les demostracions favorables d'un públic sense entranyes, desplega la «muleta», avansa i cita al bòu, que sense ferse esperar embestix furiosament...

Lo que ha pasat es horrorós. Un crit d'espant ha eixit de totes les

boques; crit que no pòt ser sincer, porque les boques que l'han llemsat al espay son les mateixes que moments abans han alentat a aquell pobre gicòt, que es portat més mòrt que viu cap al dispensari, en una cuerná espantosa en lo pit...

Sòbren els comentaris. Mija plasa tira la culpa del sucés a l'atra mija; uns toreros culpen als atres... i allí, per desgracia, tots son culpables. L'únic qu'está exent de culpa, l'únic que té raó, com digué no sé qui, es el bòu.

Torna a sonar el clarí, i com si res haguera pasat, la plasa recobra el pintoresc aspècte d'abans. La multitud riu i beu, i continúa l'inquiet aleteig dels palmitos femenils... Allí ningú s'enrecorda de que aquell gicòt té mare.

Reapareix l'hòme del trage cenyit i lluent, i després de brindar a la presidència, se pòsa front del bòu aco-santlo ab la «muleta» i portantlo aon vol com si fora un dòcil goset. El públic en masa, dret, ovaciona sorollosament al «diestro», que enardit per els aplaudiments de la multitud se creix, i mentres els companys, pera més seguretat del «maestro» vòlten a la fera, éll enfila l'estòc introduintlo hasta el mànec en el còs de la pobra bestia.

Una ovació frenètica, entusiasta, atronadora, ovació com may l'han escoltat Ramón i Cajal, Benavente o Pérez Galdós, prèmia la faena de aquell torero, que com algú digué molt bé, ha necessitat pera matar a un animal, una trena en lo cap, un traje de llums, unes sabatilles, una «muleta», un estòc, una barrera, quatre burladeros, una cuadrilla i no sé cuántes còses més que farien inacabable la llista.

El bòu acaba per fi son martiri i se desploma desangrat per les nombroses ferides que en la repugnant lluita li han obèrt; i mentres se revolca en l'arena, el «matador» recibix els aplaudiments i plácems de la multitud bòja d'alegria, borraja de sanc...

La vesprada seguix tranquila i lluminosa... La Senyera d'Espanya continúa presidint la bárbara festa... La regeneració de costums no eixirà segurament per les portes de les places de bous.

ENRIC DURÁN I TORTAJADA

En l'amor de la patria se confundixen tots nostres amors

Ciceró

Pòbles benemèrits

ALACANT

¡Jòya de nòstre Reine, Alacant famosa! ¡Noble ciutat aon ressòna aflagadora la dolsa i viril paraula de nòstres progenitors; fes que jamay decaiga l'esperit que agermana a nòstra rassa; fes que tos fills no olviden lo benaurat tressòr de nòstres glòries gegantines, i que aixequen sobre 'l sagrat fonament de la Història de nòstre pòble, lo ver amor a la Patria Valentina!...

¡Venerable Lucentum, qu'enfoneses ton oríge en les regions emboiregades de la heròica Contestania; CASTRUM ALBUM que 'ns recòrdes la precocitat de la nissaga grega, sempre aimanta com la nòstra de la santa Independència; eixa montanya blanca en que te recoltes, sembla fòrta matrona que aixeca ton nòm immaculat per sobre el nivell de la tèrra i les tenèbres dels sigles. Ella sap de les rasses primitives de la Ibèria contestana, més que may lliures i gojosses; ella sap de les còlles famolenques de tressòrs i de domini, mal-vingudes a posarte les cadenes; ella begué la sanc glòria que tos fills ofrenaren a la Patria quant vingueren bojins a esclavissarte!...

¡Malhajan tots els que t'han narrat!

Fenícis i grècs, cartaginesos i romans, barbres i arabs, castellans i centralistes: ahí tens tos enemics davant l'Història.

Mes tú, la millor plassa fòrta de les còstes valencianes, veres enfeblir-se davant de tes muralles lo poder i prestigi d'Amílcar i d'Aníbal; Corneli l'Escipiò tingué que dur ses naus pera gojarse 'n, i Roma, ab tot lo seu arranc i abastiments, no pogué evitar que d'ella te desjunyires...; de tú sortiren els primers clams de justícia que acabaren en Neró el parricida; i els barbres te veren heròica com te destruía.

Tú, corajossa Alacant, inclòus entre tes glòries, que son les de nòstra rassa, el haber figurat en el Reine de Auriòla i de Todmir: lo primer aixecador de fronteres als arabs; el que sabé ferse respectar rallant a un sigle en tèrres valencianes. ¡Jamay podrà arrancarnos Urgell, ni Covadonga, ni Sobrarbe, ni 'l base indòmit, la matineja en la resistència contra els africans invasors!

¡May fores bona pera esclava!

Lo teu castell ha sigut sempre 'l més inexpugnable; pera caurer en mans del Boji de nòstre Pòble, del Borbó Rey de Castella, tingueren que conmour, ab vergonyosa i criminal traïdoria, tota eixa montanya en que te recoltes a les hòres mig adormida.

Ya es hòra que 't despèrtes i mamprengues lo camí de tes grandesses. Conquerim les perdudes llibertats que son les teues i les de totes les ciutats i viles de nòstre Reine. Recavem la autonomia municipal, base ferma de prosperitat i progrés, pero agermanats com ho estigueren nòstres pares i nòstres glòries i nòstres interesos, formant tots la Patria Valenciana.

Mira eixe centralisme que mata la acció del teu Concell Municipal; mitalo com repartix tos millors càrrecs entre els forasters que may te podrán cumplir i voler com els fills de tes entranyes; desde Madrid estiren els filets i els ninòts se menejen dins de ta casa, i tú deus adonarten de que així no eres lliure ni es possible que 's cumplisca aquella profecia del nòstre historiador Viciàna. Escolta lo que 't dia en atre temps quant encara era lliure el teu municipi:

«La ciutat d'Alacant está en el grau d'assendència; fins a les hòres no ha pujat al colm de la grandessa que ha de tindre, perque esta ciutat es el retrato de Valencia en hermosura, gracia i exelència i en tot lo demés, ab lo seu gran comèrs de mar i tèrra, i ab lo bòn govèrn dels seus regidors... *Esta ciutat será molt populosa*»...

Vullgues ser lliure i atnistrar les teues riqueses, i vorás com tens pòrt, camins i sabies institucions... I tingués fe en lo previndre de la rassa.

La Ibèrica nos separa d'atres pòbles i la mar nos unix als valencians, lo mateix que la geografia i la llengua i l'amor a la llibertat i la Història en ses grandesses i aficcions. Si la mateixa sanc corre per nòstres venes, ¿per qué no s'ham donat ya l'abrassada?

Ells vòlen dividirnos pera millor esplotarnos, i vòlen sembrar ódis que may han de sortir entre nosatros. ¡Malhaja el centralisme que després de esclavissarnos encara vòl separar als germans!

Pero tú saps que En Pere II, Rey de Valencia, digué: «que si fores arrancada de la Corona, sofriria grans mals nòstre Reine»...

¡Fills d'Alacant, agraneu pera fòra lo rebuig que us ofrenen atres tèrres i estimeu vòstra pròpia collità! I si la «Torre de la Matansa o dels Castellans» fon destruïda, encara podeu trovar sos fonaments i obrarne un atra que represente la nòstra renaixensa i lluxca ben alt lo benaurat penó de les *cuatre barres sagnantes*...

TIRANT LO BLANCH

Còses de la Universitat

He rebut, ab molta complacència, una carta firmada per un dels bibliotecaris de nòstra Biblioteca Universitaria, en la que me díu, entre atres còses, que está «conforme en un tot» ab lo meu article pròxim passat. Es còsa que òmpli de satisfacció el vore que les persones de vasta ilustració (com es el meu comunicant) se preocupen, no per lo que valen, sino per lo que signifiquen, dels articles que ab la més sana intenció de fer patria, escribim, millor o pìxor, els que pòc o molt se preocupem del ideal nacionaliste valencià.

Mon volgut comunicant, amic estimadíssim i respectable per tots concèptes, ha enclòs en sa carta una nòta detallada dels llibres que s'han adquirit en 1914 pera la Biblioteca de la Universitat de Valencia; nòta que no podem publicar en les columnes del semanari, com seria mon desig, per no permetre lo prou reduït d'este. Pero la llista d'òbres queda en lo nòstre poder pera, a ser possible, donarla a llum en números provinents.

Unes preguntes, simpàtic comunicant: ¿l'òbra senyalada ab lo número 8.745 se pòt enclòure entre eixes òbres verament necessaries pera adocrinar la intel·ligència i recrear l'esperit, no podent menys que distraure algo d'eixes 2.000 pesetes de subvenció que disfruta la Biblioteca pera adquisició de llibres, pera en lo més breu plasso adquirir-la? Yo, en lo meu curt entendre, crec qu'eixes pesetes, 4'50, que val l'òbra, podien molt be haber segut empleades en atra producció de més mèrit.

¿El Santo Cáliz de la Cena, de Sanchis Sivera, si ha volgut la Biblioteca tindrelo, ha tingut que comprar-lo? ¿No ha segut més galant eixe senyor ab la Biblioteca?

¿També s'habera fet pòbre lo catedràtic D. Lluís Gestoso de regalar son *Derecho internacional*, públic i privat?

Mes assò son còses que més afecten a la forma que a la esència. El cas es que lo meu desij de vore justificades en alguna banda el grapat de pesetes que casi per misericòrdia ens dona lo Govern, s'ha vist complagut.

Es dir, que de les 3.000 pesetes a que me referia en mon article anterior, sòls 2.000 son pera adquisició de llibres i pago de sotseripcions, i les 1.000 restants pera material d'oficines i escritòri i encuadernacions, segons me hu detalla mon amic bibliotecari.

A més de la nòta dalt apuntada, de llibres adquirits en l'any 1914, veig, seguit a un titol dient «Hòres de lectura en la Biblioteca...», un article 11 que diu que 'l Rector de la Universitat determinarà les hòres en que la Biblioteca ha d'estar obèrta. Sent potestat del Rector el senyalar hòres de lectura en la Biblioteca, ¿per qué—accedint a mon humil prec, que's prec de molts—no establix un turno de bibliotecaris pera que per la vesprada estiga al servici públic, encara que no més siguen quatre hòres? ¿Per qué no ho fa aixina—i li ho agradirien molts—sent tal vòlta lo únic en lo que puga obrar per son conte sens demanar permís a Madrit?

Y, ademés, un atre punt capitalisim vulle tractar, encara que siga breument i en forma de pregunta al Poder Central: ¿Per qué eixos cartellets junt a la pòrta, i en la part interior del llòc destinat a sala de lectura pera 'l públic, advertint, segons no sé quin artícul del reglament de Biblioteques, que no se podrà servir ningun llibre que sòls siga pera pura distracció o pasatemps a no justificarse que se demana pera fer estudis? Y fent meues les paraules de F. Ponsá, que'n lo núm. 8 del setmanari *España* escrigué un article sobre Biblioteques i, posant per eixemple a la de la Universitat de Valencia, tractá del mateix asunt, pregunte: ¿Quin document acreditará que novèles i òbrs de teatro han de servir de estudi al peticionari de les mateixes? ¿Acás alguna recomanació del Arquebisbe?

¿A qué se acudix a les Biblioteques si no a proporcionar al esperit son degut esparciment?

Pera acabar, sòls me resta donar les gracies a mon amic bibliotecari, que tan atentament m'ha proporcionat

datos que estime molt... Y no vulle creure que, com diu l'articuliste de *España*, siguen els bibliotecaris de la Biblioteca de la Universitat de Valencia al igual a eixos que cuan no saben hon se tròva algún llibre que se demana, diuen que está servit.

Encara, que com no hi ha catàlec...

F. PUIG-ESPERT

GLOSARI

No senten; son de pedra

No senten; son de pedra, li vaig oír una vòlta a un convensut nacionaliste valencià, referintse als nostres intellectuals i a la massa valenciana. Fent meua la frase dic al igual que ell.

Els nostres intellectuals son aixina perque la tradició de la familia els obligá a ser-ho o perque la penya dels amics li va pareixer dirliu en un moment d'humorisme. Son intellectuals perque s'alsaren algún dia ab inspiració més o menys acertada i rimaren unes estròfes que periòdic benevolent va publicar. Son intellectuals gracies a algún descobriment de biblioteca que feren públic. Pero sentir lo que ells manifesten en lo camp valencianiste, no, no ho senten.

La mas-a valenciana encara es més preocupada. Pareix que tinguen per lema en son escut el *lessé fer, lessé passer* dels economistes lliberals, glosat literalment. Pareix que no 'ls importé res lo que al seu entorn se manifesta. Art, literatura, ciències regionals, tot pera ells es tasca de tercer o quart llòc. Deixen que fassen els demés, les enciclopèdies *enragés*, per no prendres la molèstia de jusgarlos; i tot per la falta d'il·lustració en lo pòble.

Mes i hèu assi el cas, que no per lo comú deixa de ser insòlit, deixen fer i passen per tot sens treballar per millorar-se. I mentres, cridant, no com els romans en sa época de decadència *panem et circenses*, sino suprimint lo que més debien demanar hui: el *panem*. El pòble no més demana *circenses*: jòcs. Y jòcs tenen. Els moderns colosseus, cada vòlta que s'anuncia un espectacle de sanc, se venen pletòrics de carn humana; que no d'atre mòdo se pòt dir als que concurren a dita clase de festes. I el obrer lo mateix que 'l potentat, i la classe directora i la dirigida, s'unixen pera donar a sos instints de fiera expansió. I tots gòjen contemplant ab ulls de degradat les escenes d'un espectacle immoral, insubstanciós, decadent, ridicol, sanguinari...

No tindrà pá el pòbre; els pseudo-intelectuals seguirán manifestantse Salomons de cuina; la rassa anirà devallant per la pendent de la relajació; els poetes entonaràn himnes sens ánima; els escriptors de tota mena seguirán un camí equivocat; les escolles serán regides per mestres nyigats al carro de Castella; se desoirán les veus desinteressades dels patricis bons i la Patria plorarà son enfonsament ab llágrimes de sanc, com les barres de sa bandera. Pero mentres, les biblioteques se vorán buides, els pensaments enlairats, mòrts, i el pòble continuarà demanant ab veu dèbil per la fam: *¡Circenses!*

No senten; son de pedra. Teniu molta raó, patrici valencià.

JOANOT

El amor a la patria no coneix obstacles; aon se vullga qu'existix obra prodigis

Mabise

Nòstres volem

Autonomía

(CONTINUACIÓ)

Afegim que volem l'autonomia de la que hui es dita *región española*, pero que ahir fon una de les més glorioses nacionalitats ibèriques. El antic reine valencià, com ara se li diu, integrá la *nacionalitat valenciana*, denominació que li donaren nostres paisans els ilustres historiadors Antist, Beuter, Escolano i Sales. Sa personalitat se diferenciava perfectament de la d'atres pòbles per la rassa, el paisaje, la llengua, el dret, les tradicions, els usos i les costums, etc. Mes al pendre partit Valencia en la guèrra de Sucessió per l'argiduc Don Carles d'Austria, vencedor Felip V en la batalla d'Almansa, la castigá, privantla de sos furs i llibertats i prohibintli el us de sa llengua en els Consells i en la contratació; pero ni la òbra de l'uniformisme castellá ni la del temps han pogut borrar del pòble valencià lo que té d'essencial, característic i pròpi.

El centralisme reduix, en l'actualitat, les nacionalitats ibèriques a un simple practicisme i 'ls talla les ales pera l'Ideal. Per aixó, pues, convertir les tres tristes provincies valencianes, sense relleu, de hui, atra vòlta en nació valentina, es el amor dels amors d'esta còlla de jovens somniadors que redacten PATRIA NÒVA. No supòsa assò una utòpia, sino una realitat: per lo que tòca a Rússia, en Finlàndia; a l'Austria-Hongria, en Bohemia; a la Gran Bretanya, en Irlanda; a Espanya, en Catalunya i Vasconia...

Tornen a reunir-se de nou, baix els trespòls del Palau de la Generalitat del Reine, les Corts valencianes, ab base en aquelles pàgines de l'història que oferixquen modèls dignes de reproduir-se, i en l'ideologia política moderna que se declara per els petits parlaments, pera discutir asòles llavor que siga útil i profitosa al país, i que rebusa l'actual règim de les dos grans Càmares per estèril. Com dia Costa, poc més o manco, ya pòden nostres parlamentaris pronunciar els discursos que vullguen, que per elocuentes que siguen, no conseguiran que brote un gra més de forment.

Ara be; l'idea de l'autonomia encara ha de tardar molt a arraelar en la consciència del nostre pòble; pero

el camí a recórrer no mos farà desmayar en nòstra tasca. L' actual lley de Mancomunitats, que implica un timit ensaig d' autonomia administrativa, no ha segut posible entre nosatros, com capdevantera de la futura nacionalitat valenciana. Recèls d' absorció per part de les regions alacantina i castellonenca, respècte de la valenciana, hu han impedit. El fracàs s' ha degut, més que a res, a la falta d' una consciència regional.

De que no la haixca, de que 'l nòstre pòble no siga un pòble cult i conscient, tota la culpa correspon als polítics locals, més atents a sos interessos particulars que al be de la patria; cuan no son uns aprofitats servilons del Poder central, que 'ls dona credencials i els proporciona ascensos en sa carrera, son uns complets ignorants de les cuestions que plantejen els temps. Per assò castellonencs i alacantins no se 'n adonaren de que 'n tota suma sempre serán dos sumandos, mentres que Valencia sempre será sòlsment u.

Pero ya vindrán els temps de la plenitut, uns temps en que Valencia canviarà son còr ab Alacant i Castelló, com Deu i les criatures, en les vides dels sants. Lo que 'ls artificis de l' enemic desuniren, l' amor de la mare Naturalesa hu tornarà a unir. Será el dia d' eixe enllàs el del retorn a la primavera de la Patria Valenciana, prometedora d' atres estius de més saonats fruits...

No ya la mancomunitat, sino aquell ultrafederalisme significat per les Bases de Manresa (per el que no més se declaraven comuns als espanyòls la fixació de les fòrses de mar i terra, la formació dels presupòsts, els tractats internacionals, les òbres públiques de caràcter general i la solució dels conflictes interregionals), florirà entre nosatros, com suprema expresió de nòstre gran Ideal lliberador.

Sòls un regionalisme fòrt pòt operar el milacre. Hui per hui, contemtem-se en la fórmula oportunista que enunciem per bandera: Una autonomia tan ampla com se puga obtenir...

E. M. F.

La centralisació, encara que fora econòmica i justa, aniquillaria 'ls pòbles. ¿Qué no farà sent tan injusta i tan costosa?

ROC BARCIA

...Del martiri llaga pregonera!

Una patria n' he somniada nòva;
una patria de l' amor etèrna...
Hermós pòble de brillants efluvís
d' una rassa de perenna vida.

L' he somniada ab la sa destra fòrta
brandar ferma sagnadora llança.
L' he somniada en els meus sòmns lírics
eridadora pregonar sos còdics.
Yo l' he vista en sa aixecada ardenta
desgarrar-se lo seu pit febrívol
i en la tèrra fecondar miracles
i eixir plantes fructidores d' héroes.
Yo l' he vista desringlar monjóies
i eixamplar-se per lo mon triomfanta.

¡Oh ma Patria, meua Patria mare,
pren ma ofrena en mes obèrtes venes,
del martiri llaga pregonera!

F. PUIG-ESPERT

ESPIGOLANT

Els errors del centralisme

Del llibre *El Catalanisme*.
—Any 1886.

Los agents del govèrn nos recòrdan sempre nòstra sujecció. Ab molt pòques excepcions, desde 'l més alt al més baix, son forasters, de rassa i llengua distinta de la nòstra, i posseïts casi sempre del desprèci, ya que no del òdi, que senten per tot lo nòstre els que nos dominen. Fins cuant vòlen fèrnos justicia no pòden fèrnos-la, ya que nos apliquen un critèri que no va d' accòrt ab ninguna de nòstres condicions. Jamay els se s' ha exigit que compregueren per lo manco nòstra llengua i conegueren nòstres costums, sino molt al contrari: al empleat qu' es del país l' obliguen a parlar i obrar com si no hu fora. Insolents i petulants, per regla general, al vorer qu' els som inferiors en soltura del llenguaje que parlen i que moltes vòltes no comprenem ses apreciacions i concèptes, ho atribueixen a la superioritat de la seua rassa i acaben per ferse caprijosos i insoportables.

I ab curta diferència s' observa lo mateix en aixó que nomenen administració de justicia. Els tribunals, no sòls están formats per forasters, sino que oficialment eixercixen completament nòstre dret. Nòstra vida, nòstra hisenda i nòstra honra están a mercé

de magistrats i juges que no coneixen nòstres costums, ni participen de nòstre mòdo de ser, ni están units ni al país ni al pòble per atre llas que per el purament artificial del de la nacionalitat. La movilitat de les situacions polítiques i la inseguritat dels càrrecs judicials fan que 'ls que 'ls desempenyen no crien raïls en nòstra tèrra i pasen per l' empleo lo mateix que un cometa per el firmament. Pòcs d' ells se prenen la faena de profundisar nòstres lleys, que son, no obstant, completament distintes de les que han estudiat en les universitats i han practicat en atres regions, i fallen els procesos com els podria fallar un transeunt que sap que dins de pòcs mesos pòt ser traslladat a l' atre extrem de la Península.

Nòstre dret especial no se ensenya en ningún establiment dels que depenen del centre. Este no fa més que favorir el predomini castellà fins l' extrem de qu' en la mateixa Universitat de Barcelona, a cónter d' ensenyarse el dret civil català, qu' es l' únic que legalment té aplicació en nòstres comarques, s' ensenya el dret castellà, que ni com a supletòri pòt ser invocat en los pleits que se han de fallar en ells. ¿Pòt imaginarse res que siga més absorvent ni més tirànic?

VALENTÍ ALMIRALL

|| || ||

"El Cuento del Dumenche"

Esta notable publicació valenciana inserta, en el número corresponent a la pasada semana, una bellíssima narració patriòtica, que portava per títol «Rassa yensuda», original del jove poeta i escriptor F. Puig-Espert.

Se tracta d'un estimat company de Redacció, i per tant no està indicat sigam nosatros els que fem resaltar les moltes bel·leses, la sana inspiració i el enlairat patriotisme que competjen en tan notable treball, que tan falaguera acullida ha mereixcut entre 'ls numerossissims lectors d' *El Cuento del Dumenche*.

En el número d'esta semana publica una interessant noveleta, original de V. Mestre, que porta per títol «Bastianet el Pastor» i ha segut ilustrada per el artista J. G. Regla.

Además, hui també s'ha posat a la venda el primer volum de la nova Biblioteca de *El Cuento del Dumenche*, donant a la llum una novel·la completa, titulada «¡Socarrats!», del jove i inspirat escriptor valencià Enric Muñoz Barrachina, la qual conseguí premi en los Jocs Florals de Lo Rat-Penat.

Mereix tota mena d'elògis En Vicent M. Carceller, director d'estes notables i patriòtiques publicacions.

Consells i advertències

Fa un dies, en u dels carrers més cèntrics de Madrid, el gran escriptor *Azorín* estava parlant en uns amics EN VALENCIÀ.

Es un mèrit més que anotem en favor de la fama d'este gran artista del pensament.

Deprenghen tots aquells que tenen per una baixesa parlar nostre incomparable idioma.

L'acreditadíssima publicació *Anunciador Valencia*, que durant quatre anys ve publicantse en nostra ciutat conseguint cada dia major èxit, en el número del passat mes de Mars publica en primera pàgina els *volens* de PATRIA NOVA.

Saludem a son dignísim director En Eugèni Carbonell Pérez, al que quedem reconeguts i obligats.

El Grupo d'Exploradors d'Espanya, en Valencia, ya no celebra les conferències en el Paraninfo de nostra Universitat. Segons les notícies que

tenim, les donarà en l'Institut d'ara en-avant.

Si tinguérem que jugar els desitjos que té Valencia per vore realitzat el ferrocarril directe de Valencia-Madrid per l'activitat i preses que se dona la Junta gestora así constituïda en reunir-se, estudiar i resoldre lo que a este problema atany, be podria assegurar-se que Valencia no té gens de ganes de que l'esmentat projecte aplegue a ser una hermosa realitat.

Després de tant de temps sense reunir-se, a la Junta magna celebrà el passat dimarts dia 30 de Mars, per según convocatòria, acudiren tan sols uns *vint* dels *cincuenta* vocals que la componen.

Asò es verdaderament desesperant; demostra tot lo mon interessar-se ben poca cosa per Valencia.

Com sempre, se nos passen els dies malgastant temps i energies.

El regionalisme en l'Ateneu de Madrid

Continuà el dimecres passat parlar-se del regionalisme: l'ambient estava més caldejat per les precedents discussions, i els adeptes a estes idees anaven augmentant. Així parlaren els senyors Aguilar, Sancho Izquierdo i Badia, aludint al regionalisme andalus, aragonés i català, respectivament.

El Sr. Aguilar feu una síntesi admirable dels sentiments andalusos, que van transformarse en vers ideals d'autonomia política.

Ab certa analogia parlà el senyor Sancho Izquierdo, donant a la discussió la nota aragonesa, afirmant el moviment artístic i de tradicions aragoneses com generador d'un atre polític de marcada tendència regionalista.

En darrer lloc parlà el Sr. Badia, fent una lleugera síntesi del moviment catalanista de la seva terra, afirmant valentament la nota nacionalista com a característica vital d'aquella corrent en Catalunya.

Aixina se va deslissant esta discussió sense perdre res d'interès i donant peu a acalorats comentaris en els passadisos després de la discussió.

DIÀLECS AL VOL

En el carrer de la Pau, una senyora burgesa que se les tira d'elegant, li anava contant a una amiga la rinya de dos vehines que havia presenciada.

—*¡Ay, chica! Se dijeron las trecientas como dos pescadoras... En fin, se pusieron como chúpame el domine...*

I tal volta siga esta respectable senyora una d'eixes que diuen que *hase ordinario* parlar el valencià.

Un senyor llaurador de bona posició,

que presumix (!) parlant el castellà, dia l'atre dia en una conversació sobre la guerra europea:

—*Parese que al voler pasar els Tartaneros han pegado los ingleses una binse-llada...*

En una reunió familiar se parla d'enfermetats i diu una de les senyores presents:

—*En la subida de sangre que tuvo Manolo li tinguieron que aplicar sango-neras.*

En un departament de tercera d'un tren venen a Valencia una senyora d'etat i una simpatiquíssima jove. I diu la segon:

—*¡Ay, mamá!... No t'arranques esa muela, porque los médicos son como los obreros, que donde meten la picola, ya, ya...*

Un jove valencianiste que va'l costat llegint un periòdic, escomensa a unflar i a tornarse ròig, i per fi no pòt aguantar-se i asolta la carcallà.

La jove, tota extranyà:

—*¿Qué le pasa a usted?*

—Pos, no, nada—diu el valencianiste seguint en el castellà de la senyoreta;—*qu'estos preyolicos a lo millor asueltan unas charradas...*

Diàlec entre'l carboner valencià i una crià qu'es del Villar del Arzobispo.

—*¿Qué, Rufina, adónde vas a mencharte la mona?*

—*A Montolivete.*

—*¿Quieres que t'acompañe yo?*

—*¡Uy! ¿Pa qué?*

—*¿Que pa qué? ¡Pa que m'acabes d'apotecar el corasón, chitana caragolera!*

No cap dupte; la crià acabarà sent carbonera i parlant el valencià. Tot es fer valencianisme.

BANQUET

Esta nit, a les huit i mija, tindrà lloc en el restaurant Munich el banquet de benvinguda oferit per la Joventut Valencianista al jove poeta i escriptor Daniel Martínez Ferrando.

Cuants valencianistes desigen assistir podran inscriures en el esmentat cafè-restaurant fins les huit de la nit.

BIBLIOTECA

de Poetes Valenciàns

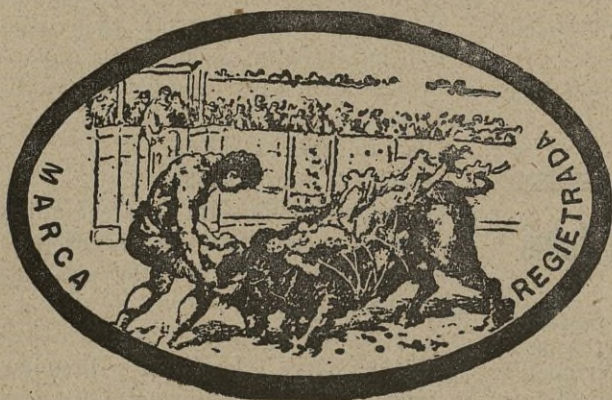
- Contemporanis -

1 quinset cuadern

De venda en tots els quioscs

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novíssima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituent. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASSE MÈDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta *Fábrica de flors artificials*
:: Eduart Arnal ::
Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombres, Palmitos, Boquilles, Bastóns i
articles pera regals

La casa Bruguera

San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— — — VALENCIA — — —

Fumeu l' incomparable Paper Mefisto

: Fábrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA
GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pèsols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raïm, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

× × ×

Avinguda del Pòrt, núm. 38

::: Teléfono núm. 958 :::

::: ::: VALENCIA ::: :::

Kiosc de San Martí

× × × × VALENCIA × × × ×

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□ □ □ □ □ □ □ y revistes □ □ □ □ □ □ □

Especialitat en periòdics regionalistes